

Sygn. akt II CSK 280/18

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa "C." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko Gminie K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 listopada 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 13 grudnia 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5417 (pięć tysięcy
czterysta siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód - „C.” sp. z o.o. w S. domagało się zasądzenia od pozwanej Gminy K. kwoty 846 819,90 zł z tytułu rozliczenia poniesionych nakładów na majątek Gminy, polegających na wybudowaniu w latach 2008-2009 nowego odcinka sieci wodociągowej, usytuowanego przy drodze krajowej nr [...], na terenie należącym do pozwanej. Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w S. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 238 592,83 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 kwietnia 2012 r. i oddalił powództwo w pozostałym zakresie po ustaleniu, że w dniu 15 listopada 2002 r. powód uzyskał pozwolenie od Zarządu Gminy K. na prowadzenie zadań związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i zbiorowym odprowadzeniem ścieków na terenie tej Gminy. Strony zawarły dwie umowy (z dnia 7 lipca 2003 r. oraz z dnia 21 grudnia 2011 r.), które w sposób kompleksowy regulowały ich wzajemne prawa i obowiązki. W umowie z dnia 7 lipca 2003 r. uzgodniły, że urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne budowane i rozbudowywane przez spółkę „C.” są własnością Gminy. W dniu 21 grudnia 2011 r. strony zawarły umowę w sprawie terminu i zasad zwrotu przez powódkę powierzonego jej majątku gminnego. W § 2 pkt 2 umowy powódka zobowiązała się zwrócić Gminie urządzenia wymienione w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do porozumienia z dnia 7 listopada 2003 r. oraz sieci wodnokanalizacyjne położone na terenie Gminy K.. Spółka „C.” oświadczyła, że poczyniła nakłady i ulepszenia w powierzonym jej majątku Gminy w zakresie wynikającym z załącznika nr 1 do umowy. Gmina K. z kolei zobowiązała się zwrócić wartość nakładów i ulepszeń jej majątku w zakresie wynikającym z załącznika nr 1, po weryfikacji prawidłowości ich naliczenia.

Opierając się na dowodzie z opinii biegłego Sąd Okręgowy ustalił, że powództwo jest uzasadnione do kwoty 238.592,83 zł (brutto).

Na skutek apelacji powoda, wyrokiem z dnia 13 grudnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że podwyższył kwotę zasądzoną od pozwanej na rzecz powoda do 608 227,07 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 kwietnia 2012 r. i orzekł o kosztach postępowania. Sąd odwoławczy wskazał, że wobec nieuwzględnienia wszystkich koniecznych prac

rozbiórkowych, odtworzeniowych, technologii wymiany sieci wodociągowej, jak również niepodważenia w sposób skuteczny przez stronę pozwaną faktur przedstawionych przez powódkę jako dowodów poczynienia nakładów na przeprowadzoną inwestycję, apelacja podlegała uwzględnieniu w całości.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wniosła pozwana Gmina, zaskarżając go w całości. W skardze opartej na obydwu podstawach kasacyjnych zarzuciła naruszenie art. 2 pkt 6 oraz art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, art. 226 k.c., art. 139 ust. 2 p.z.p., art. 278 § 1 k.p.c. i art. 286 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 176 Konstytucji RP.

W odpowiedzi powód wnosił o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie tej skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania jest ograniczony do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i nie obejmuje merytorycznego rozpatrywania skargi kasacyjnej. W razie stwierdzenia, że występuje co najmniej jedna z tych przesłanek, skarga kasacyjna zostaje przyjęta do rozpoznania.

Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi wystąpieniem przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Wskazał, że w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne związane z potrzebą wykładni art. 226 k.c. W jego ocenie, w orzecznictwie i doktrynie prawa dostrzec można rozbieżne stanowiska co do tego, kiedy powstaje roszczenie o zwrot nakładów oraz kiedy staje się wymagalne, co ma bezpośredni wpływ na ustalenie wysokości roszczenia o zwrot nakładów. Skarżący stwierdził, że rozstrzygnięcie tego problemu przekłada się na wynik niniejszej sprawy, ponieważ według dominującego poglądu, roszczenie to powstaje dopiero z chwilą wydania rzeczy właścicielowi, a nie z chwilą poniesienia nakładów. Doprowadziło to skarżącego do konkluzji, że wartość nakładów nie może być udokumentowana dowodami księgowymi z daty ich poniesienia.

Powołanie przesłanki objętej art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagało przedstawienia dostrzeżonego zagadnienia prawnego z powołaniem konkretnych przepisów prawa, wykazania, że jest istotne, nowe, poważne i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie sądowym, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia sprawy skarżącego, ale także innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.; z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r. niepubl.; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, niepubl.).

Skarżący jednak nie zdołał przekonująco dowieść, że spełniona została powołana w skardze przesłanka przedsądu.

Przede wszystkim Sąd Apelacyjny nie poddał wykładni art. 226 k.c., ponieważ strony uregulowały sposób rozliczenia nakładów w umowie z dnia 21 grudnia 2011 r., w której pozwany zobowiązał się do zwrotu powodowi ich wartości, po ich wcześniejszej weryfikacji. Wysokość nakładów została wskazana w załączniku nr 1 do umowy, zgodnie z poniesionymi przez powoda kosztami, ustalonymi na podstawie dokumentów księgowych. Zważywszy, że art. 226 k.c. nie zawiera normy bezwzględnie obowiązującej, wobec czego sposób rozliczenia nakładów może być przez zainteresowanych ukształtowany swobodnie, podnoszone przez skarżącego zagadnienie nie ma istotnego znaczenia w tej sprawie. Żadne wątpliwości w tym zakresie nie były dotąd przez pozwanego zgłaszane, a i obecnie nie podjął próby wykazania, dlaczego należałoby zastosować w sprawie reguły z art. 226 k.c., a nie pisemną umowę.

Uzasadniając oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący wskazał na następujące okoliczności: orzeczenie przez Sąd Apelacyjny ponad żądanie poprzez zasądzenie należności za wykonanie przyłączy wodociągowych, co nie było objęte zakresem powództwa; naruszenie art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przez przyjęcie, że gmina - przedsiębiorca przesyłowy - zobowiązana jest pokryć koszty wymiany i modernizacji przyłączy stanowiących własność odbiorców; naruszenie art. 139 ust. 2 p.z.p. w zw. z art. 58 § 1 k.c. przez przyjęcie za podstawę faktyczną roszczenia ustaleń między powodem a organem gminy, podczas gdy umowa taka wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności; naruszenie art. 382 k.p.c. przez pominięcie części materiału dowodowego, a także zaniechanie wyjaśnienia spornych okoliczności wymagających wiadomości specjalnych.

W ustabilizowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego, oczywista zasadność skargi kasacyjnej jest interpretowana jako stan, w którym podniesione w skardze podstawy i zarzuty kasacyjne dla przeciętnego prawnika *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Ma to miejsce wówczas, gdy bez żadnych wątpliwości miały miejsce uchybienia, na które powołuje się skarżący i jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Skarżący musi więc wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ.). Jednoznaczne musi być także to, że wydane orzeczenie jest - na skutek stwierdzonego naruszenia - oczywiście błędne.

Analiza uzasadnienia wniosku pozwanej o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie potwierdza tak rozumianej oczywistej zasadności wniesionego przez nią środka zaskarżenia.

Zarzut naruszenia art. 15 ust. 2 powołanej wyżej ustawy nie dowodzi oczywistej zasadności skargi, ponieważ dotyczy ponoszenia kosztów budowy przyłączy przez osoby ubiegające się o przyłączenie nieruchomości do sieci, a nie rozliczenia kosztów modernizacji bądź wymiany istniejącego odcinka sieci

wodociągowej wykonanych przez podmiot, któremu gmina powierzyła wykonywanie swoich zadań związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem wspólnoty gminnej w wodę i zbiorowym odprowadzeniem ścieków. W stanie faktycznym sprawy, na terenie Gminy K. funkcjonowała sieć wodociągowa, która ze względu na swoją awaryjność wymagała modernizacji, co nastąpiło - zgodnie z poczynionymi przez strony ustaleniami - w drodze stworzenia nowego fragmentu tej instalacji, który następnie przyłączono do już istniejącej sieci.

Skarżąca nie wykazała też oczywistego naruszenia art. 139 ust. 2 p.z.p., który miałby zastosowanie w razie wyboru wykonawcy zamówienia w drodze przetargu publicznego, tymczasem prace wodociągowe nie były poprzedzone rozpisaniem przetargu lecz stanowiły realizację własnego obowiązku powoda, jako podmiotu prowadzącego zadania związane z zaopatrzeniem w wodę i zbiorowym odprowadzaniem ścieków na terenie gminy K. na podstawie wymaganego zezwolenia i uszczegóławiających je umów.

Oczywistej zasadności skargi nie dowodzi także zarzut naruszenia art. 321 k.p.c. Intencje powoda co do zakresu żądania objętego pozwem znajdują odzwierciedlenie w wysokości dochodzonego roszczenia, obejmującej także wartość nakładów związanych z wybudowaniem przyłączy. Twierdzenia pozwanej o pominięciu części materiału dowodowego przez Sąd Apelacyjny oraz nienależytym wykorzystaniu wiadomości specjalnych pozyskanych od biegłych także nie dowodzą oczywistej zasadności skargi w przyjętym wyżej rozumieniu. Prawidłowość oceny dowodów nie podlega kontroli Sądu Najwyższego z uwagi na wyraźne postanowienie art. 398³ § 3 k.p.c., a zarzucane pominięcie części dowodów nie wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym Sąd odwoławczy odniósł się do zarzutów pozwanej, że część faktur nie dotyczy rozliczanej inwestycji i stwierdził, że tak nie jest i że dowody te można zakwalifikować jako znaczące i istotne w niniejszej sprawie. Pomocą w tej ocenie służył Sądowi biegły oraz adnotacje kierownika budowy na dokumentach.

Z tych przyczyn oraz wobec niestwierdzenia występowania innych przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).